

Abeltje Peuterspeelzaal Protocol: Geneesmiddelenverstrekking en medische handelingen

Laatst gewijzigd: 17 januari 2013

Auteur: Michèle Goeman

Waarom dit protocol?

Pedagogisch medewerk(st)ers worden regelmatig geconfronteerd met kinderen die geneesmiddelen gebruiken. Ook krijgt de peuterspeelzaal regelmatig het verzoek van ouders/verzorgers om hun kinderen geneesmiddelen toe te dienen. Een enkele keer wordt het uitvoeren van een medische handeling gevraagd, zoals het geven van een injectie of het toedienen van een zetpil. Als de peuterspeelzaal in gaat op het verzoek tot het verrichten van dergelijke handelingen moet ook duidelijk zijn welke verantwoordelijkheden dit met zich meebrengt.

Bescherming pedagogisch medewerk(st)ers

Er wordt bij het toedienen van medicatie of uitvoeren van medische handelingen altijd met zorgvuldigheid gehandeld. Toch kan het gebeuren dat er een vergissing wordt begaan of een fout gemaakt, in dit geval kan het normaal gesproken zo zijn dat de peuterspeelzaal en/of de pedagogisch medewerk(st)er zelf strafrechtelijk of civielrechtelijk aansprakelijk gesteld kan worden. Om dit (zo goed mogelijk) te voorkomen hebben wij een formulier opgesteld waarin aangegeven staat welke medicatie op welk moment gegeven moet worden of welke medische handelingen in welke situatie toegepast worden. Ouders tekenen dat zij hier de verantwoordelijkheid voor nemen. Zonder het tekenen van het formulier wordt er geen medicatie toegediend of medische handelingen uitgevoerd. Uitzonderingen hiervoor vind je hieronder. Pedagogisch medewerk(st)ers voeren, onder geen enkele omstandigheid, medische handelingen uit waartoe ze niet bekwaam zijn.

Ter voorkoming van de overdracht van ziektekiemen wassen onze pedagogisch medewerk(st)ers hun handen altijd voor en na een medische handeling. Dit kan wondverzorging zijn, een zalf opsmeren, maar ook temperatuur opmeten. Spullen als thermometers worden altijd met alcohol gereinigd.

1. Toediening geneesmiddelen

Er zijn geneesmiddelen die gebruikt worden zonder dat dit is voorgeschreven en zonder overleg met de ouders, zie hieronder. De meeste geneesmiddelen die toegediend zullen worden zullen op voorschrift zijn. Geneesmiddelen toedienen is iets wat nooit helemaal zonder risico gaat, daarom wordt er in dit protocol gedacht aan aandachtspunten en onvoorziene situaties.

1.1. Geneesmiddelen zonder voorschrift

Geneesmiddelenverstrekking gaat enkel op verzoek van ouders. Dingen als: 'Vallen en stotenzalf' of 'billenzalf' kunnen ook op eigen inzicht van onze pedagogisch medewerk(st)ers gebruikt worden.

Ook paracetamol wordt niet zonder voorschrift toegediend. Hier zijn twee uitzonderingen op:

- Op doktersadvies.

- Wanneer een kind koorts of pijn heeft en wordt opgehaald van het kinderdagverblijf, maar ouders nog te maken hebben met (lange) reistijd. Het kan in dat geval voor het kind al prettig zijn wanneer zij een paracetamol krijgen toegediend om de tijd te overbruggen tot de ouders er zijn. Ouders moeten hier dan wel een formulier voor tekenen.

1.2. Geneesmiddelen met voorschrift

Kinderen krijgen soms geneesmiddelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken. Dit betekent dat die geneesmiddelen ook gebruikt moeten worden tijdens dat de kinderen

op de peuterspeelzaal verblijven. Er kan gedacht worden aan bijvoorbeeld: puffjes bij astma, antibiotica, zetpillen. Ouders vragen de peuterspeelzaal of de pedagogisch medewerk(st)ers deze middelen aan hun kind willen geven. In deze situatie hebben de ouders toestemming vooraf gegeven. Het is belangrijk deze toestemming schriftelijk vast te leggen, zoals hierboven ook al vermeld was. Meestal gaat het namelijk niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die, bij onjuist gebruik, tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden. Behalve dat wordt er ook gedacht aan de bescherming van onze pedagogisch medewerk(st)ers.

Ook wordt er altijd gebruik gemaakt van een afvinklijst. Op deze manier wordt voorkomen dat een medicijn per ongeluk twee keer wordt gegeven wanneer dit niet de bedoeling is. Pedagogisch medewerk(st)ers vinken af wanneer ze de medicatie hebben toegediend en geven dit ook door aan de anderen op de werkvloer.

1.3. Aandachtspunten

- Er wordt altijd gedacht aan de hygiëne als er gebruik wordt gemaakt van een geneesmiddel. Het smeren van zalfjes (altijd uit tubes) gebeurt dus nooit met de handen, maar met een spateltje of een tissue. Vooraf en achteraf worden de handen gewassen.
- De geneesmiddelen moeten altijd in de originele verpakking aangeleverd en bewaard worden. Hierbij is van belang dat er op de verpakking duidelijk is aangegeven hoeveel, wanneer en op welke wijze de medicatie toegediend moet worden. Dit geldt vooral voor speciale medicatie die bij ons niet bekend is.
- We bewaren de originele bijsluiter van het geneesmiddel op de peuterspeelzaal. De bijsluiter wordt goed gelezen zodat iedereen op de hoogte is van eventuele bijwerkingen van het geneesmiddel. Dit geldt vooral voor speciale medicatie die bij ons niet bekend is.
- We noteren het toedienen m.b.v. een aftekenlijst: degene die het middel toedient zet een paraaf. De lijsten worden bewaard in het dossier van het kind.
- De uiterste gebruiksdatum wordt regelmatig gecontroleerd. Overtollige en verlopen geneesmiddelen worden weggegooid of teruggegeven aan de ouders. We schrijven op de geopende flessen van bijvoorbeeld: hoestdrank of oogdruppels de datum van opening, dit omdat de flessen na openen maar tijdelijk houdbaar zijn.
- Als er geneesmiddelen in de koelkast bewaard moeten worden, zullen we het middel alleen voor kortdurend gebruik uit de koelkast halen. De temperatuur dient bewaakt te worden m.b.v. een thermometer. De temperatuur dient tussen de 2-7°C te zijn. Dit wordt gecontroleerd.
- We laten de ouders dus altijd een formulier schriftelijk ondertekenen.
- Geneesmiddelen worden nooit voor het eerst toegediend op de peuterspeelzaal. Dit moet thuis al een keer gebeurd zijn. Dit in verband met allergische reacties of andere reacties van het kind op de medicatie.
- De informatie van een kind rondom medische verzorging en formulieren van eerdere toediening van geneesmiddelen worden bewaard in een 'medisch dossier'.
- Er zijn wegwerphandschoenen aanwezig indien dit nodig is (bv. bij behandeling met een open wond, bloed, wondvocht.)
- Pleisters zijn waterafstotend en worden, indien nodig, vervangen.
- Pleisters worden opgedaan op open wonden, ivm de hygiëne.
- Wonden die lekken door vocht, pus of bloed worden gedept.
- De koortsthermometers zijn allemaal voorzien van beschermhoes. Bij ieder gebruik wordt er een hoesje omheen gedaan dat daarna weggegooid wordt.. Na gebruik wordt hij met water en zeep gewassen en daarna met alcohol gedesinfecteerd. Voor gebruik wordt hij ook gedesinfecteerd.
- Bij bijtincidenten waarbij bloed vrijkomt wordt binnen 24 uur de huisarts of GGD ingelicht.

1.4. Onvoorziene situaties en/of calamiteiten bij toediening geneesmiddel

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een geneesmiddel reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een geneesmiddel dan wordt er meteen gebeld met een huisarts of specialist in het ziekenhuis. De ouders worden ook onmiddellijk op de hoogte gebracht. Bij een ernstige situatie wordt het alarmnummer 112 gebeld.

Nummer van de huisarts hangt op iedere groep, alarmnummer weet iedere medewerk(st)er uit zijn of haar hoofd.

2. Medisch handelen

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de peuterspeelzaal vragen handelingen te verrichten die vallen onder 'medisch handelen'. Hierbij valt te denken aan het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje, sondevoeding of het toedienen van een injectie bij het optreden van een allergische reactie. Deze handelingen moeten ook in orde worden gemaakt met de verzekering van onze peuterspeelzaal. Vaak moet door een arts eerst de handeling goed uitgelegd worden aan 1 of max. 2 pedagogisch medewerk(st)ers, zodat zij de handeling goed kunnen uitvoeren. Is dus een van deze twee pedagogisch medewerk(st)ers, door omstandigheden, niet aanwezig dan kan het kind niet komen.

Temperatuur opmeten wordt alleen gedaan op verzoek van ouders en/of bij het vermoeden van koorts. Vooraf en achteraf wordt de thermometer met alcohol gereinigd. De temperatuurmeting wordt altijd rectaal gedaan.

Wanneer er bloed wordt gemorst, wordt dit altijd met handschoenen aan opgeruimd. Daarna wordt het oppervlak goed schoongemaakt (met water en zeep), nagedroogd en met alcohol gedesinfecteerd.